

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

O razširjenju ljudskih šol.

(Dalje).

Z dosedaj navedenim pa še nikakor nismo popolnoma pojasnili vprašanja, katero sedaj obravnavamo. — Pojem izraza „učenec“, kakor ga ima § 11 drž. šolskega zakona v mislih, moramo še točneje opredeliti.

Kakor nam je znano, je po zakonu vsaki ljudski šoli odkazan poseben teritorij, takozvani šolski okoliš. Iz tega okoliša se rekrutirajo učenci za posamezno ljudsko šolo. Namen te krajevne opredelitve je, da se določijo za vsako dobo kraji in sela, katerim naj služi ta šola. — Če se gre v konkretnem slučaju za vprašanje, ali je kako šola razširiti ali ne, potem je gotovo pravilno in zakonu odgovarjajoče, da se vračunajo v število § 11 dež. šolskega zakona le šoloobiskujoči otroci lastnega šolskega okoliša, to so oni otroci, ki v šolskem okolišu stalno prebivajo, ker je že po zakonu šola namenjena le otrokom tega okoliša. — Če je kaka šola le radi tega prenapolnjena, ker jo obiskujejo tudi izven šolskega okoliša bivajoči otroci, potem v zakonu ne bi bilo utemeljeno, odrediti razširjenja šole. — V tem slučaju bi se moralo občino, ozir. šol. okoliš obložiti z bremenom, ki jih niso povzročile razmere v lastnem okolišu, in to bi bilo gotovo popolnoma neopravičeno.

Edino pravično in zakonu odgovarjajoče je torej, če se šteje v slučaju nameravanega razširjenja kake ljudske šole le šoloobvezne otroke lastnega okoliša, to je vse one otroke, ki stalno bivajo v šolskem okolišu, — ker je že po zakonu šola namenjena le tem otrokom. — Če je kaka šola le radi tega prenapolnjena, ker jo obiskujejo izven šolskega okoliša bivajoči otroci — potem v zakonu nikakor ni utemeljeno, odrediti razširjenje šole. — Povsem jasno določa to tudi § 11 zakona zdne 29./IV. 1873 dež. zak. štv. 21, ki pravi: otroci, ki stanujejo izven šolskega okoliša, se le v šolo

jemljo, ako radi tega šola ni prenapolnjena. — Če je šola prenapolnjena vsled tega, ker jo obiskujejo zunanji otroci, potem se da temu nedostatku odpomoči s tem, da se tuje otroke zavrne. Nikakor pa se v tem slučaju ne more občine, ozir. šolskega okoliša prisiliti, da razširi šolo ter si s tem nakoplje nova denarna bremena.

Na tem stališču stoji brezpogojno tudi upravno sodišče. Istotako se je tudi praksa redno držala tega načela, ki je edino pravilno in tudi pravično. — Pač pa so se v praksi pojavili drugi dvomi. — Ventiliralo se je namreč vprašanje, katere učence smemo prav za prav imenovati učence lastnega šolskega okoliša. Ali določuje tu stalno bivališče otrokovo ali bivališče otrokovih starišev? Prvotno se je splošno sodilo in tudi upravno sodišče je bilo tega naziranja, da odločuje brez vsacega nadaljnega razločka edino le bivališče otroka. Izvajalo se je to mnenje iz določb šolskega zakona glede določbe šolskega okoliša ter se povdarjalo, da ima določitev šolskega okoliša namen, osigurati vsem otrokom, ki bivajo v šolskem okolišu, — sprejem v šolo, radi tega je smatrati lastnim otrokom vse one učence, ki v šolskem okolišu prebivajo.

Toda upravno sodišče je kmalu premenilo svoje prvotno naziranje ter se odločilo za drugačno tolmačenje pojma „učence lastnega šolskega okoliša“. Prvikrat je uveljavilo upravno sodišče svoje novo mnenje v razsodbi z dne 14./I. 1891 št. 11. ter je pri tem mnenju ostalo tudi v vseh novejših razsodbah. — Posebno precizno in odločno je izpremenjeno naziranje upravnega sodišča izraženo v razsodbi z dne 9./XI. 1898 štv. 5415, kjer se izvaja sledeče:

„Všolanje ima namen določiti šolski okoliš, torej namen določiti vasi, sela in hiše, katerim naj služi šola. Všolajo se torej vasi, sela, posamezne hiše, nikakor pa ne osebe. — Če je v smislu § 10 zakona o ustanavljanju šol, namen všolanja, da se omogoči vsem v šolskem okolišu bivajočim otrokom sprejem v

šolo, ter če dalje določa § 11 cit. zakona, da se sme izven šolskega okoliša stanujočim otrokom le pogojno dovoliti vstop v šolo, potem smemo spričo teh določeb pač po vsej pravici sklepati, da smemo med otroke, ki stanujejo v šolskem okolišu, šteti le one, ki imajo v tem okolišu svoje vedno, trajno bivališče. — Izraz „bivati“ pomeni, da se oseba v kakem kraju naseli z namenom, da ondi trajno ostane.

Če ima torej beseda „bivati“ ta pomen, potem moramo kot vedno bivališče otroka smatrati navadno le bivališče njegovih starišev; nastanitve otroka za dobo šolskega pouka ter v svrhu pohajanja v šolo ne moremo smatrati za naselitev, s katero se namerava vstanoviti trajno bivališče.

Nikakor torej ne bi odgovarjalo niti smislu §§ 10 in 11 zakona o vstanovljanju ljudskih šol, niti načelu § 62 drž. šolskega zakona, niti členu 5 zakona z dne 5./III. 1862 drž. zak. št. 18, ki nalaga občinam skrb za potrebne ljudske šole, ako bi se občino prisililo do gmotnih žrtev zgolj radi tega, ker se zdi osebam, spadajočim pod drugo občino, primerneje svoje otroke pošiljati v njeno šolo.

Nedvomno je torej, da bi se delala občini neopravičena krivica, če bi se v število učencev, navedeno v § 11 drž. šolskega zakona vračunali tudi taki otroci, ki ne spadajo k šolskem okolišu, temveč so se v tem okolišu le radi pohajanja šole začasno nastanili.

Drugačna bi bila stvar, če bi se otroku izjemoma določilo v šolskem okolišu trajno bivališče, z namenom da ondi trajno ostane, dočim bi njegovi stariši radi pridobinskih ali rodbinskih, ozir. drugih razlogov bivali izven šolskega okoliša.

Spričo navedenega je torej jasno, da je pri določitvi onega števila učencev, ki je odločilno za razširjenje obstoječe ljudske šole, izpustiti vse one šoloobiskujoče otroke, ki so v šolskem okolišu le radi obiskovanja šole na hrani in stanovanju.

Tako izvaja torej upravno sodišče. Če premo-trimo razloge, na katere se opira povsem opravičeno upravno sodišče, potem pridemo v predmetnem vprašanju do sledečega zaključka:

V navadnih in rednih slučajih ima otrok svoje bivališče ondi, kjer ga imajo njegovi stariši. Bivališče starišev je navadno odločilno tudi za bivališče otrokov. — Šoloobiskujoči otroci, kojih stariši stalno bivajo v šolskem okolišu, so brezpogojno otroci, ozir. učenci lastnega šolskega okoliša.

V slučaju, da prebivajo stariši kakega šoloobiskujočega otroka izven šolskega okoliša, pa moramo v vsakem takem slučaju preiskati in ugotoviti: Ali stanuje otrok le radi pohajanja šole v šolskem okolišu, in je torej v šolskem okolišu le radi tega na stanovanju in hrani, da obiskuje šolo, ali pa stanuje otrok od svojih starišev — trajno v šolskem okolišu in ima vsled tega v šolskem okolišu svoje lastno trajno bivališče.

Otroke drugo omenjene vrste bomo morali prišteti otrokom lastnega okoliša ter jih toraj vračunati

v število § 11 drž. šolskega zakona, dočim nam otrok prvoomejene vrste pri razširjenju ljudske šole ne bo treba opoštevati, ker teh otrok postavno ni smatrati za otroke lastnega šolskega okoliša.

Naša izvajanja pa bi bila nepopolna, ako ne bi omenili še drugega slučaja, ki je ravno nasproten dosedaj označenemu slučaju. — Nekateri otroci lastnega šolskega okoliša obiskujejo ob času, ko se pojavi vprašanje razširjenja domače šole, s pozivljenjem šolske oblasti tujo ljudsko šolo. Nastane vprašanje, ali bomo morali te otroke vpoštevati ter jih vračunati v število učencev, ki je v smislu § 11 drž. šolskega zakona odločilno za razširjenje šole? Odgovor za to vprašanje je prav enostaven in samoosebi razumljiv. Dokler obiskujejo otroci lastnega šolskega okoliša tujo šolo — jih ne bo treba vpoštevati, ker je za te otroke že zadostno poskrbljeno. Pač pa se bomo morali ozirati tudi na te otroke, kakor hitro bi se jih zavrnilo iz tuje šole, kar bi se n. pr. zgodilo če bi postala ta šola prenapolnjena.

Pojasnili smo sedaj, katere otroke smemo in moramo vračunati v število, označeno v § 11 drž. šolskega zakona. Preiti pa moramo sedaj k drugemu važnemu in v praksi zelo prepornemu vprašanju, kako se določi ono število učencev, ki po smislu cit. § 11 odločuje, kedaj se mora obstoječa ljudska šola razširiti.

(Dalje prihodnjič.)

Nove poštne odredbe.

A. Novi poštnopristojbinski red za tozemski (avstrijski) promet.

S 16. prosincem 1907 stopi v veljavo novi poštnopristojbinski red za tozemski promet, vsled česar se spremené naslednje poštne pristojbine:

1. Navadna pisma.

Poštnina za navadna frankovana pisma znaša brez razlike na daljavo (toraj tudi v lokalnem prometu): za pisma težka do 20 gramov 10 vinarjev; za pisma težka nad 20 gramov 20 vinarjev.

Nefrankovana pisma podvržena so dvojni pristojbini za navadna pisma jednake teže; za nezadostno frankovana pisma zaračunava se dvojni znesek nedostajajoče poštne.

2. Poštini podvržena sodnijska pisma.

Za poštini podvržena sodnijska pisma mora prejemnik plačati:

a) če je pismo v kraju dostaviti, kjer ima dotična sodnija, ki odpošilja pismo, svoj sedež. 10 vin. brez ozira na teža pisma;

b) v vseh drugih slučajih 10 vin. za pisma do 50 gramov, in 20 vin. za pisma nad 50 gramov.

V slučaju, da se pismo pošilja za naslovníkom, postopa se s pismi, omenjenimi sub a), glede poštne tako, kakor da bi bila leta uže spočetkom adresovana v kraj, kamor se jih je zaposlalo.

3. Dostavnina in obvestnina (pristojbina za avize).

a) V poštnih krajih in zunanjih okrajih (okrajih selskih pismonoš, poštnih nabiralnic), v katerih se vrši dostavljanje zavitkov, pisem z napovedano vrednostjo in denarnih svot k poštnim nakaznicam in plačilnim nakaznicam pošto-hranilničnega urada, iztirjavajo se sledeče dostavnine:

Za zavitke brez ali z vrednostjo do 1000 kron: težke do 5 kg. 10 vinarjev; težke nad 5 kg. 20 vinarjev; za vrednostna pisma do 1000 kron 10 vinarjev; za poštne ali plačilne nakaznice se zneski do 1000 kron 6 vinarjev.

Pri višji vrednosti pobira se od vrednostnih pisem in plačilnih nakaznic dostavnina v znesku 20 vinarjev za vsacih 5000 kron ali del istih in pri zavitkih se zaračunuje k navadni dostavnini slično odmerjena doklada.

b) Za dostavljanje obvestil (avizov) o zavitkih ali vrednostnih pisem plačati je obvestnine 4 vinarjev.

c) Če spada več zavitkov k jedni spremnici, zaračunava se dostavnina za vsako pošiljatev posebej po gorenjih postavkah in v slučaju obveščanja se iztirja obvestnina za vsako pošiljatev.

V slučaju dostavljanja ali obveščanja plačati morajo tudi oblasti in uradi, ki so sicer oproščeni poštne, pristojbino za dostavljanje oziroma obveščanje.

4. Pristojbine za dostavljanje ali obvestila potom posebnega sela (ekspres).

Pristojbine za ekspresno dostavljanje, ki jih mora plačati odpošiljatelj, ostale so neizpremenjene (50 vinarjev za druge pošiljateve).

Pristojbina 1 K za vsacih 7.5 kilometrov, ki jo mora plačati prejemnik za ekspresno dostavljanje (obveščanje) izven poštne kraja ne glede na pristojbino, ki jo je plačal odpošiljatelj, ostane istotako neizpremenjena. Vendar pa mora prejemnik ekspresnih pošiljatev z napovedano vrednostjo več nego 1000 K ali denarnih zneskov nad 1000 K tako v poštnem kraju, kakor izven tega plačati doklado, določeno za zavitke pod točko 3 a), zadnji odstavek.

5. Pristojbina za poštni predal.

Pristojbina, ki jo plačujejo prejemniki v krajih, kjer se dostavljajo redno pošiljateve po poštnih uslužbencih, za pridržek sprejema pošiljatev na poštnem uradu, znaša mesečno 2 K, če se ta pridržek nanaša le na navadne in priporočene pisemske pošiljateve, sicer pa 3 K.

6. Zabeležnina za pridržek razbremenjenja carini podvrženih pošiljatev.

Ako si pridrže stranke v krajih, kjer razbremeni pošta sama carini podvržene pošiljateve, razbremenitev taci pošiljatev, plačati morajo v ta namen zabeležnine 3 krone za vsak nov zaznamek.

7. Ležnina.

Za vsak zavitek, ki leži nedvignjen na poštnem uradu brez krivde pošte, iztirjava se od komada in dneva 5 vinarjev. Vendar pa so naslednji dnevi ležnine oproščeni:

1. dan prihoda zavitka na poštni urad; razven tega;

2. pri „poste restante“ naslovljenih zavitkih kakor pri zavitkih namenjenih za prejemnike v taci krajih, kjer se ne vrši redno dostavljanje potom poštne slā, 7 neposredno sledečih dnij in

3. v vseh drugih slučajih neposredno sledeča dva dneva.

Zavitki za poštne proste oblasti in urade oproščeni so ležnine, takisto tudi voznopostne pošiljateve za moštvo vojaškega stanu.

Ležnina ostane na pošiljati v tozemskem prometu vračunana tudi v slučaju, ako se pošiljatev za prejemnikom pošilja ali odpošiljalcu vrne.

8. Pristojbine za opuščenje ali znižanje povzetja. Odpošiljalec, kateri zahteva, da se povzetje opusti ali zniža, ima vnaprej vplačati:

1. ako se ima odredba preposlati pisemskim potom, pristojbino za navadno (t. j. do 20 gramov težko) priporočeno pismo;

2. ako se ima odredba preposlati brzojavnim potom, pristojbino za brzojavko po tozadnem ceniku.

9. Pobiralnina.

Pobiralnina, katera se iztirjava za predmete, porbane po selskem pismonoši, znaša za priporočena pisma 6 vinarjev; za druge pošiljateve toliko, kolikor znaša dostavnina (točka 3 a).

NB. V novem poštno-pristojbinskem redu navedene postavke — razven določb glede kolodvorskih pisem, poštne podvrženih sodnijskih pisem, prejemnih potrdil o priporočenih pisem in glede železniških obvestil — veljajo tudi v prometu z Ogrsko, Bosno in Hercegovino.

Tudi ostanejo v veljavi dosednji predpisi in sicer:

toliko v prometu z Ogrsko, kolikor z Bosno in Hercegovino glede nefrankovanih in nezadostno frankovanih pisem,

v prometu z Ogrsko glede pristojbin za poštne podvržene časniške priloge in slednjič

v prometu z Bosno in Hercegovino glede pristojbin za poštne nakaznice, pisma z napovedano vrednostjo in za zavitke.

B. Sprememba glede dostavljanja zavitkov v kraju pošte.

Počeni s 16. prosincem 1907 dostavljali se bodo v poštnih krajih (kjer ni uže odrejeno dostavljanje zavitkov) zavitki do 2 kg. teže in do 1000 K vrednosti prejemnikom na dom.

Če spada več zavitkov k jedni poštni spremnici, dostavi se vse istočasno, če ima tudi samo jeden zavitek tisto težo, do katere se dostavljajo zavitki na dom.

C. Sprememba cene nekaterih vrst poštnih tiskovin.

Od 16. prosinca 1907 nadalje stanejo golice za poštne nakaznice 3 vin.

Z istim dnem podraže se tudi od poštne uprave izdane zalepke in križni zavitki (Streifband) za 1 vinar pri komadu v ime odškodnine za material in izdelovalne stroške.

Dosedanje zalepke (po 6 vin. in 10. vin.) in križni zavitki (po 3 vin.) smejo se uporabljati le še do vštetega 15. prosinca 1907. S 16. prosincem 1907 vzamejo se te zalepke in križni zavitki popolnoma iz prometa.

Dosedanje poštne nakaznice (po 2 vin.) morejo se brez doplačila še do 31. prosinca 1907 rabiti. S 1. svečanom 1907 vzamejo se te tiskovine istotako docela iz prometa.

Zalepke, križni zavitki in poštne nakaznice, kar jih je še mej občinstvom, zamenjujejo se, če nimajo znaka poštne uporabe, do 31. sušca 1907 na vseh poštah uradih za druge poštne vrednotnice iste veljave, ne da bi se zahtevalo za to kako odškodnino. Od 31. sušca 1907 nadalje se pa te vrednotnice ne bodo več niti zamenjavale niti vsprejemale.

Sprememba v brzojavni službi.

A. Izdaja golic za brzojavke kot vrednotnic.

Počenši s 16. prosincem 1907 uporabljati je ob oddajanju zasebnih brzojavk, kakor tudi pristojbini podvrženih državnih brzojavk golice, ki se plačujejo kot vrednotnice.

Od te določbe so izvzete brzojavke, ki so napisane na uradno izdanih nakaznicah za brzojavne odgovore.

Golice za oddajanje brzojavk so:

a) ali za navadne brzojavke in se dobivajo posamezno ali v poljubnem številu za ceno 2 vinarjev za vsak komad.

b) ali za brzojavke, katerih pristojbine se naknadno obračunavajo. Te poslednje golice se dobivajo v zvezkih po 100 listov za ceno 7 kron (za vsak list je namreč 5 vinarjev za obračunavanje in 2 vinarja za golico) v vseh prodajalnah poštah vrednotnic in na onih železniških brzojavnih postajah, ki se pečajo tudi s sprejemanjem brzojavk.

Brzojavke, ki so napisane na drugačnih golicah ali pa na navadnem papirju, morajo odpošiljalci sami prilepljati na uradno izdane kupljive golice.

Obširnejše brzojavke, za katere na uradnih golicah ni dovolj prostora, se napišejo lahko docela ali deloma na poljubne liste, katere je pa treba z lepilom trajno prilepiti na golice.

Telefonskim naročnikom, ki oddajajo brzojavke potom telefona, zaračunavajo se zneski za brzojavne golice v dotičnih naročniških računih.

Golice pod a) in b) omenjene, ki so neporabne postale, more občinstvo za nove zamenjati pod istimi pogoji, kakoršni so določeni za poštne vrednotnice.

Dokler se ne izdado nove brzojavne golice dovoljeno je, rabiti za zasebne, oziroma pristojbini podvržene državne brzojavke golice, ki so bile doslej v rabi,

pod pogojem, da se za vsako brzojavko prilepi na tako golico znamka za 2 vinarja.

Celi zvezki golic (zvezek po 50 komadov), kakoršni so se doslej prodajali v prodajalnah poštah vrednotnic po 30 vinarjev, se lahko zamenjajo na vseh poštah in brzojavnih uradih za drugovrstne poštne vrednotnice iste veljave, toda le do vštetega 31. prosinca leta 1907.

Posamezne liste taci zvezkov zamenjujejo poštni uradi na ta način, da dajejo za taci 5 listov poštah vrednotnic v vrednosti 3 vinarjev. Za izmenjevanje se ne zahteva nikake pristojbine.

B. Odprava pristojbine za lokalne brzojavke v internem avstrijskem prometu.

S 16. prosincem 1907 odpravi se v internem avstrijskem prometu pristojbina za lokalne brzojavke.

Besedna pristojbina za brzojavke v lokalnem prometu, oziroma v prometu mej kraji, za katere se je rabila doslej lokalna pristojbina, izenači se torej s tem dnem z besedno pristojbino brzojavk za večje daljave in znaša najmanjša pristojbina za oboje vrste brzojavk odslej 60 vinarjev.

Vprašanja in odgovori.

24. Županstvo B. B.

Vprašanje: I. je bival v občini A. več kot 10 let prostovoljno in nepretrgoma. Koliko let po njegovi smrti sme pristojna občina zahtevati od občine A. da sprejme I-jevo vdovo in njegove nedoletne otroke v občinsko zavezo?

Odgovor:

Občina mora vložiti prošnjo tekom petih let, odkar je I. umrl. (Glej § 4 dom. novele od l. 1896.)

25. J. M. v T.

Vprašanje: Poverjeno mi je izdajanje živinskih potnih listov. Ali sme tak poverjenec izdajati živinske potne liste še za kako drugo občino, n. pr. če je poverjenec župnik župljanov, ki spadajo v različne občine, pa imajo do njega stranke blizu do županstva pa daleč?

Odgovor:

Ministerska naredba od 12. aprila 1880 št. 36 drž. zak. določa da sme izdajati živinske potne liste le občinsko predstojništvo, torej župan in v njegovi odsotnosti prvi svetovalec. Poveriti se pa sme izdajanje živinskih potnih listov tudi kateremu izmed občinskega odbora toda le 1.) v zelo obsežnih občinah in 2.) samo z dovoljenjem deželne vlade. Tako določa izrečno izvršitveni predpis k § 8 postave zoper kužne bolezni od 29. febr. 1880 št. 35 drž. zak. — Če ste torej tak poverjenec, delate le kot namestnik županov in potemtakem ne smete prekoračiti krajevnega delokroga županovega. Več pravic kot župan, čegar poverjenik ste, ne morete imeti.

26. Županstvo Dobrna.

Vprašanje: Nekdo se je zglašil na občini za lovski list. Kako je o tem poslovati? Kake koleke je uporabiti?

Odgovor:

Sprejmite prošnjo za lovski list na zapisnik. V prošnji navedite natančno ime, priimek, stan, bivališče in starost

prosilca. Tudi bo treba povedati, ali ima sam svoj lov ali če bo zahajal kam drugam in sicer h komu na lov. — Prošnja ozir. zapisnik se kolekuje z 1 K, v poseben papirček se pa zavije kolek po 2 K, namenjen za lovski list.

Tako spisan in podpisan zapisnik z zavitim kolkom po 2 K odstopiti je okrajnemu glavarstvu v rešitev in poročajte, če je prosilec na dobrem glasu, zlasti tudi, če in zakaj je bil že kaznovan. Odreče se namreč lovski list nedoletnim brez očetovega dovoljenja, dninarjem, umobolnim, pijancem in takim ki so bili zaradi kaknega hudodelstva, zaradi neprevidnega ravnanja z orožjem ali zaradi prestopka lovskih predpisov kaznovani.

27. Županstvo D. M. P.

Vprašanja:

1.) Ali je veljavno če so volilni imeniki za občinsko volitev razporejeni na upogled skozi 4 tedne in to samo ob uradnih dneh, ki so pri nas od župana določeni (nedelja, torek in petek)?

2.) § 17 obč. vol. reda pravi, da ima vsakdo pravico, pritožiti se proti imenikom v teku prvih 8 dni po razporejenju. Ali je to tistih 8 dni, ki so prvi po preteku 4. tednov?

3.) Imamo gozdno pot, ki jo rabi kakih 20 posestnikov. Pot se je pred kakimi 30 leti zgradila od vseh posestnikov. Pot je toraj zasebna. Sedaj se pa nekateri ustavljajo popravi poti, kadar je pa popravljen, jo pa rabijo. Ali je mogoče braniti porabo poti onim, ki jo nočejo pomagati popraviti?

Odgovor:

K 1.) Zakon nikjer ne zahteva, da bi moral biti volilni imenik vse štiri tedne nepretrgoma razporejen. Zato mislimo, da ga imate lahko razporejen samo ob uradnih dneh. Pri tem Vas pa opozorimo, na sodbo upravnega sodišča od 20. septembra 1883 št. 2180 (Budvinskega zbirka št. 1838), ki zastopa isto stališče kakor mi, a pravi, da tekom osemmdnevne reklamacijske dobe morajo biti imeniki nepretrgoma na vpogled. Po tem se ravnajte.

K 2.) § 17 volilnega reda je v Pfeiferjevi izdaji delžnih zakonov jako slabo na slovensko prestavljen, zato se ne čudimo, če ste ga napačno razumeli. O razporežitvi določa § 17 vol. reda sledeče: a) da imajo biti volilni imeniki štiri tedne pred volitvijo razporejeni na vsakogar vpogled, b) da ima župan v dobi teh štirih tednov določiti 8 dni kot reklamacijsko dobo in c) da se ima to javno razglasiti. Reklamacijska doba (čas za vlaganje ugovorov proti imeniku) traja torej 8 dni in ima pasti v 4tedensko razporežljivo dobo. Župan po svojem sprevidenju določi, kateri čas je reklamacijska doba. Če so na pr. imeniki razgrujeni od 1. do 29. januarja, potem določi župan kot reklamacijsko dobo lahko čas od 1. do 9., od 2. do 10., od 15. do 23., od 21. do 29. januarja. Pasti mora ta doba v čas od 1. do 29. januarja. Prezreti ne smete, da se volitve lahko razveljavijo, če opustite v razglasu določiti reklamacijsko dobo.

K 3.) Posestniki, ki pot rabijo že 30 let, so pravico do poti že priposestvovali, zato jim ne more nihče braniti porabe, čeravno ne prispevajo k popravu. Imate pa drugo sredstvo v rokah, da dotičnike, ki bi bili radi brez bremen, primete. § 494 obč. drž. zak. pravi: K vzdrževanju potov, mostov in stez prispevajo vse osebe ali posestniki, katerim poraba istih pristoji, azmeroma toliko, kolikor imajo od njih koristi. Če torej eni nočejo prispevati niti z delom niti v gotovini, naj popravijo voljni pot sami. Potem naj izračunajo koliko je njih delo skupaj vredno v denarju in naj deleže, ki pridejo na vse, razdele ter zahtevajo od onih, ki niso delali, plačilo

deleža. Če ne plačajo z lepa, jih lahko tožite. Poti za- brani jim pa nikar, kar Vas sicer utegnejo tožiti zaradi motenja posesti.

28. Občinski urad V.

Vprašanje: V občini je posestnik, ki nima lastnih otrok, pa si je zato pred približno 20 leti vzel iz mesta dveletno siroto, ki jo je vzgojil za svoje gospodarstvo. Od 7.—8. leta naprej je otrok pomagal delati male stvari, od 14. leta naprej je pa v vsem delal. Varh otrokov je posestnik sam. Vpraša se, ali in koliko sme sedaj 23 let stari rejenc terjati na zaslužku, ali mora še ostati pri krušnem očetu, ali sme tudi brez njegovega dovoljenja oditi, če bi moral še zastoj delati?

Odgovor:

V prvi vrsti morate, če hočete rejencu pomagati, pri sodišču poizvedeti, ali je posestnik svojega rejenca posinovil (adoptiral) ali ne. V prvem slučaju ima rejenc proti krušnemu očetu enake pravice, kakor če bi bil njegov rodni otrok, zlasti ima po smrti rednika pravico dedovati kakor pravi otrok.

V nasprotnem slučaju pa je rejenc opravičen terjati od rednika primerno plačo za svoje delo. Od 7.—8. leta si seveda ni ničesar prislužil, do 14. leta pa znabiti toliko kolikor je rabil. Smel bo tedaj terjati le zaslužek od 14. leta naprej. Odtegniti si bo pa moral pustiti toliko, kakor je stala rednika vzreja do 7. ozir. 8. leta. Dobil bi potemtakem čistega zaslužka za kaka 3 do 4 leta. — Najbolje je seveda, če se rednik in rejenc sama medsebojno sporazumeta; če pa to ni mogoče, naj prosi rejenc sodišče kot varstveno oblast, da mu to stvar uredi. Upamo, da pojde brez tožbe.

Na vsak način je rejenc opravičen zapustiti rednika, če mu ta nič ne plačuje. Nihče ga ne more siliti da ostane.

Najbolje boste pa skrbeli za rejenca, če dosežete, da ga rednik posinovli (vzame za svojega). V to svrho povabite oba k sebi in nagovarjajte rednika, da je sedaj pravzaprav njegova dolžnost posinoviti rejenca. Če hosta s tem oba zadovoljna, ju pošljite na sodišče, kjer jima bodo vse potrebno napravili. Posinovljenje je dopustno le tedaj, če je rednik star vsaj 50 let in če je rejenc vsaj 18 let mlajši od rednika.

29. Županstvo B.

Vprašanje: Ali je župan primoran viriliste klicati k seji, ali pa morajo virilisti sami zahtevati, da se jih k obč. sejam pokliče ali vabi? Ali mora virilist sam dokazati, koliko davka plača in da je virilist, ali mora to občina preskrbeti?

Odgovor:

§ 17 obč. reda dovoljuje k volitvi opravičenim občanem, če plačujejo 200 K zemljiškega ozir. hišnega ali 400 K družnega direktnega davka, da smejo stopiti v občinski odbor kot odborniki. To se pravi: virilisti imajo iste pravice in dolžnosti kakor voljeni odborniki. Zato mora župan viriliste redno vabiti k sejam.

Vprašanje je pa sedaj, kedaj postane kdo virilist? Iz besedila zakona (§§ 17, 18 in 20 obč. reda) je razvidno, da ni nihče primoran posluževati se pravice virilista. Če noče vstopiti v odbor, se ga k temu ne more siliti. Če pa hoče biti odbornik — virilist, mora to županu naznaniti in mu predložiti izkaze a.) da ima aktivno in pasivno volilno pravico, b.) da plačuje vsaj 200 K zemljiškega ozir. hišnega davka (brez doklad) ali pa vsaj 400 K dohodninskega ozir. pridobninskega direktnega davka. Županstvo se ima prepričati, če so napovedbe virilista resnične in pravilne. Ako so, potem je treba novo priglasenega virilista k sejam vabiti. Kedor se pa kot virilist

pri županstvu ne javi z zahtevo, da hoče stopiti v odbor, tega ni treba vabiti.

30. Ž u p a n s t v o K.

V p r a š a n j e: Čevljar I. je bil 5. sept. 1819 v naši občini rojen, morda tudi k nam pristojen. Leta 1840 je zapustil našo občino in mu je bil v tujini rojen leta 1846 sin A. Ta sin ni dobil od nas niti domovnice, niti poselske ali delavske knjižice in tudi v vojaške imenike ni bil pri nas vpisan. Sedaj biva A. v Zagrebu, kjer mu daje mestni ubožni svet začasno 6 K mesečne podpore. Kam je A. pristojen? katera občina bo morala vračati začasno podporo?

O d g o v o r:

Če A. nima dokazov v rokah, kam je pristojen, potem ga je smatrati brezdomovincem v zmislu § 18 dom. zak. od 3. decembra 1863 št. 105 drž. zak. Kot brezdomovinec se ima odkazati vrstoma sledečim občinam:

- 1.) oni, ki je bil v njej, ko je šel na nabor ali ko je šel prostovoljno k vojakom;
- 2.) tje kaj, kjer je najdalje bival, predno je začel dobivati podporo;
- 3.) rojstni občini;
- 4.) občini, v koji je bival ob času, ko so sklenili mu dati začasno podporo.

Skrbeti bodo torej morale za A.—a le občine, ki se dajo spraviti v katero teh štirih vrst in sicer zaporedoma t. j. če se najde ona pod 1.), odpadejo ostale pod 2.), 3.) in 4.), če se ne dasta dognati oni pod 1.) in 2.), pride najprej v poštev 3.) in potem če tudi ta ni, še le 4.)

V Vašem slučaju bo pripadel A. oni občini, v kateri je bival, ko so ga klicali na nabor. Vaša občina ne pride nikjer v poštev razven morda pod 2.), če je namreč v Vaši občini, najdalje bival, predno so mu dali v Zagrebu podporo. — Na 3.) se Vam ni ozirati, ker je pri Vas samo rojstni kraj očetov in ne tudi sinov.

Podporo bo morala vrniti ozir. sama nositi občina, kateri A. po gornjem redu 1.) do 4.) pripade. — Kam pa bo A. pristojen, Vam ne moremo povedati. Začasno je najbrže brezdomovinec. K Vam bi bil pristojen le, če dokaže, kako si je pristojnost pri Vas pridobil.

Prezreti pa ne smete, da občina, kamor se brezdomovince odkaže, ne postane z odkazanjem že njegova pristojna občina. Ne, s tem se le določi, da ima dotična občina za brezdomovince začasno skrbeti; dalje pa je odkazana občina po § 3 domov. novele iz l. 1896 opravljena prositi za sprejem brezdomovince v ono občinsko zvezo, kjer je deset let nepretrgoma in prostovoljno brez trajne javne podpore bival.

31. Ž u p a n s t v o H.

V p r a š a n j e: Ali spadajo pristojbine za ženi-tovanijske zglasnice in druge občinske pristojbine (takse) v občinsko ali ubožno blagajno?

O d g o v o r:

§ 3 zakona od 3. decembra 1868 št. 17 dež. zak. določa, da tečejo vse pristojbine v občinsko blagajno. Vendar se imajo te takse vpisovati v poseben za to določen »pristojbinski dnevnik«. Svota se končno sešteje in prenese v glavni občinski blagajnik.

32. O b č i n a Š p. n a G o r e n j s k e m.

V naši občini izvršuje lov A skozi 10 let, ker mu je okr. glavarstvo po zaslišanju obč. odbora pred 5 leti pravico do lova podaljšalo za dobo 5 let, t. j. do konec l. 1906. Ker mu pa letos obč. odbor ni hotel lova podaljšati za nadaljnjih pet let (v kar je bil opravičen po zakonu z dne 27./9. 1887. dež. zak. št. 27) se je na-

jemnik lova pritožil na prvo inštanco, in ko mu je le ta priziv zavrnila, na II. inštanco.

V p r a š a n j e:

1.) Ali sme dotični najemnik še zanaprej izvrševati lov, dokler njegov priziv ni rešen?

2.) Ali sme občina (oziroma okr. glavarstvo) že zdaj dati lov na javno dražbo?

O d g o v o r:

K 1.) Po našem mnenju ne. Upravno sodišče se je že opetovano zlasti s sodbo od 27. decembra 1877 št. 1759 (zbirka Budw. št. 180) postavilo na stališče, da se ima zakup lova presojeti po zasebnopravnih določilih, torej po občnem drž. zakoniku. Le ta pravi v § 1113, da zakupna pogodba u g a s n e, ko poteče dogovorjeni čas. Pod ugasnitvijo se razume, da pogodnika nimata iz pogodbe nobene pravice in nikake obveznosti. Ko je torej minula desetletna doba, A ni imel in nima več pravice loviti.

K 2.) Ne. Če je vložen rekurz, se sme licitacija le tedaj razpisati, ako preti iz odložitve dražbe kaka nevarnost. Tako je razsodilo upravno sodišče z odločbo od 26. maja 1879 št. 945 (zbirka Bud. št. 78). Če vam je torej na tem, da se lov takoj da na dražbo, morate dokazati, da iz odlašanja preti kaka nevarnost na pr. zaradi prevelike razmnožitve divjačine i t. d.

33. Ž u p a n s t v o P. p r i D.

V p r a š a n j e: V neki tukajšni vasi so imeli posestniki skupen pašnik. Dotični svet pa se je že pred več časom med posestnike razdelil kot njihova last. Tudi davke plačuje vsak od svojega. Ali sme nekdo na svoji parceli zidati apnenico (peč) in dobivati kamenje?

O d g o v o r:

Merodajno za lastninsko pravico je, če je že v zemljiški knjigi vpisana in izvršena razdelitev skupnega pašnika. Po plačevanju davka sodimo, da se je ta razdelitev v zemljiški knjigi že opravila. V tem slučaju sme vsakdo prosto razpolagati s svojo parcelo in zidati apneno peč ter dobivati kamenje. V nasprotnem slučaju pa sme napraviti to le z dovoljenjem vseh k paši opravičenih posestnikov. — Poizvedite na sodišču pri zemljejknjižnem uradu, če se je razdelitev pašnika že vpisala.

34. G. I. P. v Z.

V p r a š a n j e: Ali more pri občinskih volitvah s pooblastilom voliti kedo, ki ni volivec v dotični občini?

O d g o v o r:

Da. § 8 kranjskega volilnega reda pravi, da sme s pooblastilom voliti vsak avstrijski državljani, ki je samopraven (torej 24 let star in ne pod kuratelo) če nima sledečih zadržkov: a) da ni bil obsojen zaradi katerega-sibodi hudodelstva ali pa pregreška tatvine ali goljufije b) da ni v preiskavi zaradi hudodelstva. Da bi moral biti pooblaščenec tudi volilec v občini, tega zakon nikjer ne zahteva in komisija takega pooblaščenca ne sme zavrniti.

35. Ž u p a n s t v o L.

V p r a š a n j e:

1.) Ali je kateri zakon zaradi mrliških oglednikov, kedo se sme nastaviti, koliko se jim plača, ter kedo ima pravico jih nastavljati in odstavljati in kako se glasi?

2.) Ali ima obč. odbor pravico nastavljati živino-oglednika in to poljubno več v eni občini?

3.) Ali je kje kateri ukaz tičoč se obč. ubožne blagajne, koliko sme biti gotovine v blagajni?

4.) Ali je novo županstvo tudi odgovorno glede prejšnjih napak, ki so se storile bodisi v računih ali drugod.

Odgovor:

K 1.) Državni zakon od 30. aprila 1870 št. 68 drž. zak. določa v § 4 črka c.), da ima občina v izročnem področju opravljati ogled mrličev. Ona ima torej pravico nastavljanje mrliške oglednike. Iz določbe § 14 službenega navodila za okrožne zdravnike na Kranjskem je posneti, da imajo ogledovanje mrtvih opravljati v prvi vrsti zdravniki in še le kjer to ni mogoče, druge osebe, ki jih občina nastavi. Okrožni zdravniki imajo posebno tarifo za ogledovanje mrličev. Ta tarifa pravi, da se plača v kraju, kjer zdravnik biva, za ogled 60 vinarjev, izven tega kraja 1 K, za reveže pa nič. Pristojbino za ogled ima plačati dotična stranka sama.

Nezdravnikom naj se pa za ogled plača po tarifi, ki jo določi občina dogovorno z onim, ki ga nastavi kot oglednika. Seveda tarifa ne sme biti višja od zdravniške.

Odstavljati mrliške oglednike, ki niso okrožni zdravniki, smejo občinske oblasti, kakor vse druge občinske uslužbenke v zmislu občinskega reda (§ 51 in dr.)

Ogled mrličev je v vsaki kronovini drugače vreden. Na Kranjskem ne obstoje za to zakoni pač pa dve stari gubernijalni določbi iz l. 1823 in 1825, dalje pa ukaz deželne vlade od 25. avgusta 1860 št. 11.774.

K 2.) Tudi ogled živine ter mesa spada v prenešeno področje občin. Izvršitvena naredba k zakonu zoper razširjanje živinske kuge od 29. febr. 1880 št. 35 drž. zak. pravi da mora izvedenec ogledati živino, torej človek, ki se v tem spozna. Take izvedence nastavlja občinski odbor in sicer po potrebi tudi več v eni občini.

K 3.) Da, — zakon od 28. avgusta 1883 št. 17 drž. zak.

K 4.) Županstvo za nepravilnosti prejšnjega ni odgovorno, pač pa je njegova dolžnost vse napake odpraviti in če je občina oškodovana po prejšnjem županu, skrbeti, da dobi ona vso odškodnino. Ako novi župan ne skrbi pravočasno za izterjanje odškodnine, postane zanjo sam odgovoren.

Razne vesti.

Osebna vest. Trgovinski minister je imenoval državnega in deželnega poslanca vodjo Frančiška Povšeta za člana c. kr. permanenčne komisije glede na določitev trgovinskih vrednosti medsebojne prometne statistike. Državni in deželni poslanec, Povše, ki je bil že prej šest let član te komisije, je zdaj opravičen kot komisijski član do naslova: c. kr. komercialni svetnik.

Občinske volitve v Črnomlju. V Črnomlju so se vršile v ponedeljek, dne 7. t. m., občinske volitve. V mestni odbor so bili izvoljeni sledeči gospodje: notar Ploj, zdravnik dr. Malerič, davkar Klinc, sodni pristav Kuder, kontrolor Perhauc, oficijal Stepec, hotelir Lackner, gostilničar Kožar, lekarnar Hajka, trgovca Zorc in J. Müller ter gostilničar Jerman, župnik Peharc, trgovec Puhek, gostilničarja J. M. Skubic in J. Skubic, posestnika Doltar in Schweiger. V odboru so tedaj 4 Kočevarji, oziroma Nemci, ostali so Slovenci.

Urad za pospeševanje obrta dobi v kratkem Ljubljana. Troški za ta urad so proračunjeni za l. 1907 na 25.000 kron.

Vodovod za Kranj in okolico. Kakor se poroča z Dunaja, je cesar potrdil zakon, ki zagotavlja vodovod za mesto Kranj in okolico.

Odprava smodnišnic iz ljubljanske okolice. Znano je, da je vložil ljubljanski magistrat po eksploziji smodnišnice na Ljubljanskem polju na vojno ministrstvo vlogo, da naj se smodnišnice bolj proč od

mesta prestavijo. Te dni je pa došel magistratu odlok vojnega ministrstva, ki navaja, da ni postavnega določila za premestitev smodnišnic. Pač pa je pripravljeno vojno ministrstvo, da smodnišnice premesti, ako se mu da na razpolago v ta namen narejeno poslopje in bi ne imelo vojno ministrstvo nobene druge dolžnosti, kakor da odda dosedanji prostor. Občina ljubljanska baje ne sprejme teh pogojev.

Shod županov gornjeradgonskega okraja. Dne 27. grudnia 1906 je bil shod županov gornjeradgonskega okraja. Žal, da se zbog prevelikega snega niso mogli polnoštevilno vdeležiti. Sklenilo se je sledeče: 1. Narodne občine gornjeradgonskega okraja uradujejo od novega leta naprej izključno le slovenski ter sprejemajo od uradov samo slovenske dopise. Nemške dopise bodo poslale v Gradec v prestavo, če se jim pa ne ugodí, vrnejo jih uradom nerešene. 2. Te občine energično protestujejo zoper imenovanje Gornje Radgone trgom, ker to nima drugega namena, nego da v okrajnem zastopu obdrži vlado nemškutarska stranka, za katero ljudstvo ne mara. Obenem zahtevajo, da vlada takoj odredi nove volitve v okrajni zastop, ker je staremu odboru doba že zdavnaj pretekla. 3. Ob novih državnozborskih volitvah bodo županstva delala le za kandidata, ki bo katoliški in naroden, ki bo zastopal kmečke koristi in ki bo na shodih ljudstvo prej za svet vprašal, predno se sklene kaka postava. 4. Glede županske zveze se priporoča, počakati še. Sicer se pa shod čudi, da je na spomlad započeta akcija čisto zaspala in se nič ne ve, so li pravila že potrjena ali ne. 5. Med slučajnostmi se priporoča za volitve v okrajni zastop solidarnost. Vzame se v vednost, da bo politično društvo ob razpisu volitev priredilo tozadevni shod, na katerem se bo naredila kandidatna lista. Govorilo se je tudi o tem, da si narodne občine oskrbe samoslovenske občinske napise; toda ta misel bo morala še enčas zoreti. — Sklepi 1. in 2. se pošljejo pristojnim oblastem.

Štajerski deželni proračun za leto 1907 izkazuje skupne potrebe 27,528.586 K, pokritja pa 15,370.858 kron. Primanjkljaj 12,157.728 K se bo pokrila večinoma z deželnimi dokladami. Ta proračun je v primeri z onim za 1906 leto za okroglo 1,150.000 K višji. Izmed posameznih postavk omenimo: v šolske namene 11,750.063 K, v dobrodelne in zdravstvene namene 8,548.969 K, deželna kultura 2,486.122 kron, deželna uprava 773.438 K, deželni gasilski zaklad 61.000 K, za snovanje rajfajzenovk 12.980 K.

Častno občanstvo je podelila občina Zakot g. deželnosodnemu svetniku Josipu Sitterju v Brežicah.

Železnica Slovenja Bistrica — kolodvor. Južno-železniška štacija Slov. Bistrica se ima zvezati z mestom z normalnotirno malo železnico, ki jo sezida dežela. Občinski zastop Slovenje Bistrice je sklenil, prevzeti vsakoletno 4000 kron garancije, če dohodki nameravane železnice ne bi donášali 4 odst. obresti in nekaj amortizacije vloženega kapitala.

Poraba tobaka v Avstriji. Leta 1906 je padel konsum tobaka v Avstriji za 1.729 q na 365.455 q. Do-hodki so se pa zvišali za 2,858.808 kron na 227,584.831 kron. Konsum cigaret in cigaretnega tobaka namreč narašča na škodo smodk in tobaka za pipe. Na vsako osebo pride 1 : 335 kg tobaka, ki je vreden 8 K 30 vin. Cena se je zvišala povprečno od 6 K 12 vin. na 6 K 22 vin. Prodalo se je 1.190 milijonov kosov in sicer smodk vrednih 78 milijonov kron.

Statistični pregled avstrijskih pošt in brzojavov l. 1905. Avstrijskih pošt je 8480, pet jih je v kneževini Liechtenstein in 37 v evropski in azijski Tur-

čiji. Na 3099 prebivalcev pride približno ena pošta. Poštne znamke in vrednostne papirje je prodajalo 29.750 prodajal, nabiralcev za pisma je 36.956. Pošto je prevažalo leta 1905 2667 vlakov, ki so prevozili 64.466.752 km, na cestah je prevozilo 22.203 poštne voz 53.646.777 km, 118 parnikov oziroma jadrnic je prevozilo 3.215.133 km. Pisem je prevažala naša pošta lani 1.421.290 tisoč 950, zavojev 57.405.460, poštne nakaznice je bilo 31.975.978, časopisov 204.069.300; 995 tisoč 477 pošiljatev ni bilo mogoče dostaviti. — Brzjavne proge so dolge 41.867 : 01 km in sicer odpade na državno upravo 37.292 : 02 km, na železnice 4484 : 16 km in na zasebnike 93 : 83 km. Brzjavne žice so dolge 209.090 : 03 km, brzjavni postaj je 6305 in sicer državnih 3937, železniških 2345 in 23 zasebnih. Na 4147 prebivalcev pride ena brzjavna postaja. Postaj za promet pisem po ceveh (Rohrpost) je 56, cevi so dolge 86 : 665 km in so dostavili po cevni pošti lani 8.295.447 pošiljatev. Krajevnih telefonskih omrežij je 335. Telefonske proge so dolge 269.981 : 88 km. Naročnikov je bilo 53.051, javnih govorilnic 737, telefoničnih središč (central) 467. V mednarodnem prometu je bilo 512 krajev. Lokalnih razgovorov je bilo 164.158.597 interurbanih 2.315.586, brzjav 1.799.770, fonogramov 40.678 in brzjavni naznanil po telefonu 3854. Razven državnih je še 7137 zasebnih telefonskih postaj, katerih žice so dolge 8708 : 13 km. Dohodkov izkazuje l. 1905 pošto-brz. uprava 125.222.755 K 84 v, stroškov pa 126.442.516 K 49 v, znaša torej primanjkljaj 1.219.760 K 65 v. Med dohodke pa niso zaračunali prebitek poštne hranilnice v znesku 5.824.646 K 73 vinarjev.

Javna zadružna enketa. „Zadružna zveza“ v Ljubljani je razposlala vsem svojim zadrugam sledeči dopis in nas prosi za objavo tega: Že precej let je minulo, odkar se je pojavila pri nas zadružna ideja. Naglo se je razširjala; danes je število krajev, ki še nimajo nobene zadruge, že jako majhuo. Zadružništvo našlo je pri nas mnogo privrženec, ki so sprevideli, da je ravno zadružna organizacija ono sredstvo, ki more naš narod rešiti gospodarskega pogina, ter mu dati pravo prosveto. Razširjevalci zadružne ideje so šli lik apostoli od kraja do kraja, ter v nešteti zborovanjih podučevali narod o zadružništvu, pisali so prepričevalne članke itd., in to vse, ker so bili sami prepričani o moči zadružništva. Zadružništvo imelo je tudi pri nas mnogo nasprotnikov, ki so se posluževali najrazličnejših sredstev; slikali so zadružništvo kot največjo nevarnost, ter se sklicevali pri tem na majhno število ponesrečenih konsumnih društev. Kedo je imel prav? Odgovor nam morajo dati zadruge same, oziroma ga najdemo v njihovem delovanju, v njihovih uspehih in neuspehih. Radi tega obračamo se do vseh svojih zadrug, da nam na priloženi poli odgovorijo na sledeča vprašanja: 1. S kakega namena se je zadruge ustanovila? Kako je ta namen izvrševala? Kaj je pospeševalo, kaj je oviralo izvrševanje namena? 2. Kake posledice je imelo delovanje zadruge a) v gospodarskem (gmotnem) oziru; b) v duševnem oziru; zlasti, jeli se je udomačila smisel za gospodarsko združevanje? 3. Splošne opazke in nasveti. Odgovori naj bodo podrobni, jasni in popolnoma odkriti; nič se naj ne zamolči, nič se naj ne olepšuje. — V odgovorih hočemo najti zgodovino našega zadružništva a tudi dobiti sliko, ki bode tembolja, čim natančnejša bode. V odgovoru naj se označijo krajevne razmere, naj se opiše značaj ljudstva pred ustanovitvijo zadruge in sedaj, naj se pove, kdaj in kdo je povzročil ustanovitev, kako in

kaki ljudje so se dobili za odbor, nadzorstvo; ali je inteligenca sodelovala; kaj in kdo je nasprotoval, s kakimi uspehi; vpišite vse posle, tudi najmanjše, katere je zadruge izvrševala, kateri posli so se ji posrečili kateri ne. Konečno pristavite svoje splošne opazke, svoje nasvete, naj se tičejo zadruge same, zveze ali zadružništva sploh; za vsak nasvet, za vsako kritiko Vam bomo hvaležni. Iz odgovorov hočemo dobiti, zavest, jeli je bilo delovanje naših zadrug, zveze, poslovanja oseb pravo. Iz odgovorov si hočemo napraviti temelj za nadaljno poslovanje. Prosimo torej nujno, da nam odgovorite na stavljena vprašanja. Na ta dopis prihajajo zvezi jako temeljiti odgovori od njenih zadrug. Odgovoriti pa morajo vse zadruge. Ker si je v gospodarskem življenju našega naroda priborilo zadružništvo prvo besedo, je torej postalo za celi narod velevažno. Radi tega ne omejujemo te enketi samo le na naše zadruge, temveč vabimo tudi vse druge, prijatelje in nasprotnike zadružništva, da se te javne zadružne enketi vdeležijo in nam na gori stavljena vprašanja odgovorijo.

Zakon o zavarovanju zasebnih uslužbencev je dobil cesarjevo potrjenje. O vsebini zakona smo že lani pisali, sedaj dodamo le še sledeče, kar smo deloma lani izpustili: Po višini svoje plače se uvrste zavarovanju podvržene osebe v šest razredov in sicer tako-le: I. plačilni razred z letno plačo 600 do 900 kron, II. razred nad 900 do 1200 K, III. razred nad 1200 do 1800 K, IV. razred nad 1800 do 2400 K, V. razred nad 2400 do 3000 K, VI. razred nad 3000 K. Da se zagotove rente zavarovancem, se določijo trdne premije ali prispevki, ki se bodo morali plačati za zavarovalnice. Iz prispevkov ali premij se ustanovita rezervni zaklad premij in iz prebitkov varnostni zaklad. Trdne premije ali prispevki se določijo za vsakega zavarovanca na mesec sledeče: I. plačilni razred 6 kron mesečno, II. razred 9 K, III. razred 12 K, IV. razred 18 K, V. razred 24 K, VI. razred 30 K mesečno. V prvih IV. plačilnih razredih bodo plačevali gospodarji dve tretjini, zavarovanci pa eno tretjino, v V. in VI. plačilnem razredu pa polovico gospodarji in polovico zavarovanci. Oni zavarovanci, ki zaslužijo na leto nad 7200 kron, bodo morali plačati sami vso zavarovalnino.

Po uradnem ljudskem štetju na Italijanskem, je živel ondoli leta 1901 32.475.253 ljudi, leta 1904 pa 33.346.514. Da pa je število v zadnjih desetih letih za toliko naraslo, je pripisati le zmanjšanju smrtnih slučajev. Ljudi se ni rodilo nič več. Tako n. pr. je umrlo od leta 1882 do leta 1892 povprečno letno 800.000 oseb, toraj 27 mrtvecev od 1000 ljudi. Od leta 1893 do leta 1904 pa je umrlo samo 698.604 oseb, toraj 21 od 1000 Minula leta se je rodilo povprečno na vsak tisoč ljudi 38, zadnjih deset let pa samo 32. Število porok je v zadnjih 20 letih skoro vedno isto, namreč 7 do 8 porok na tisoč prebivalcev. Najdaljše žive duhovni in menihi 70 od 100 dočaka in preživi 65 leto. Obrtnikov pa doseže 50 od 100 65 leto in čez.

Listnica upravnštva.

Raznim vprašalcem in dopisnikom, ki ne dobe odgovora in pojasnil v tej številki javljamo, da popravimo zamujeno v prihodnji številki, ki izide v kratkem. Doslej so nas razne okolnosti ovirale izdati list ob določenem času. Naj se nam zamuda blagohotno oprusti!